

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

og deres stedfortrædere

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EU-sekr.	8. maj 2001

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 10. maj 2001 – dagsordenspunkt rådsmøde (udenrigsministre) den 14.-15. maj 2001 – vedlægges Udenrigsministeriets reviderede aktuelle notat vedr. dagsordenspunkt 4 for rådsmødet.

REVIDERET AKTUELT NOTAT			
Til:	Folketingets Europaudvalg	J.nr.:	S.8, 400.E.16/afrika S.8, 187.D.1.a S.7, 294.D.1 S.8, 400.E.16/Afrika S.8, 400.E.16.Nigeria S.8, 400.E.16.Liberia
CC:		Bilag:	
Fra:	Udenrigsministeriet, EU-sekr.	Dato:	4. maj 2001
Emne:	Rådsmøde (udenrigsministre) den 14.-15. maj 2001 Revideret dagsordenspunkt 4: Konflikter i Afrika		

Nyt notat.

Der kan forventes en generel drøftelse af og vedtagelse af rådskonklusioner om EU's håndtering af konflikter i Afrika. Særligt fokus ventes lagt på konflikten i de Store Søers område. Men også andre områder ventes berørt, bl.a. Zimbabwe, Det vestlige Afrika, Nigeria, Liberia og konflikten mellem Etiopien og Eritrea.

Fælles holdning om forebyggelse, håndtering og bilæggelse af konflikter i Afrika

Drøftelsen vil tage udgangspunkt i et udkast til en fælles holdning om forebyggelse, håndtering og bilæggelse af konflikter i Afrika, der ventes vedtaget på rådsmødet. Der er tale om en uddybning og aktualisering af en fælles holdning fra juni 1997 om forebyggelse og bilæggelse af konflikter i Afrika.

Samtidig med at EU styrker sin egen kapacitet på krisestyring og konfliktforebyggelse, vil

EU fortsætte sin hidtidige politik overfor konflikter i Afrika i tæt samarbejde med andre aktører. Det gælder bl.a. FN samt regionale og sub-regionale organisationer (f.eks. Organisation of African Unity (OAU), Economic Community of West African States (ECOWAS) og Southern Africa Development Community (SADC). Følgende centrale elementer i den fælles holdning kan fremhæves:

- EU vil give støtte til organisationer som OAU og sub-regionale afrikanske organisationer til kapacitetsopbygning inden for politisk og økonomisk analysevirksomhed, varslingssystemer, forhandlingsteknik, fredsbevarelse og opbygning af kontakter mellem organisationerne og de øvrige internationale samfund.
- Det skal sikres, at konfliktforebyggelse inddrages som et tværgående tema i EU's udviklingsbistand.
- EU vil støtte opbygning af afrikansk fredsbevarende kapacitet, samtidig med at EU og dets medlemsstater fra sag til sag fortsat vil kunne overveje at stille egne operationelle midler til rådighed med henblik på konfliktforebyggelse og -håndtering i Afrika.
- EU vil fortsat håndhæve en restriktiv våbeneksportkontrol, herunder samarbejde for at sikre international respekt for bl.a. våbenembargoer vedtaget af FN's sikkerhedsråd. EU vil støtte afrikanske bestræbelser på forbedring af våbenkontrol, herunder kontrol med og destruktion af håndvåben.
- Under henvisning til at økonomiske faktorer har stor betydning for konflikter i Afrika, vil EU være fortalere for yderligere integrering af Afrika i verdensøkonomien, samarbejde for at sikre global respekt for FN-embargoer relateret til ulovlig udnyttelse af naturressourcer og om nødvendigt anvende økonomiske sanktioner overfor aktører, der udnytter voldelige konflikter.
- EU vil tilstræbe en mere sammenhængende og systematisk tilgang også efter konflikters ophør, bl.a. i form af støtte til reformer af militær og politi indenfor demokratiske principper, menneskerettigheder, retsprincipper og god regeringsførelse, samt støtte til minerydning, demobilisering med særlig fokus på børnesoldater og tilbagevenden af fordrevne.

Den fælles holdning vil sammen med konklusionerne fra rådsmødet blive evalueret årligt.

Konflikten i de Store Søers område

På rådsmødet (udenrigsministre) den 26.-27. februar 2001 udtrykte Rådet sin tilfredshed med Sikkerhedsrådsresolution 1341 (2001) af 22. februar 2001 vedrørende troppeadskillelse og tilbagetrækning af udenlandske styrker. Rådet bekræftede også EU's støtte til indsættelsen af FN-styrken, MONUC, opfordrede til igangsættelse af den nationale politiske dialog og udtrykte bekymring over den humanitære situation i området.

Troppeadskillelsen skal efter planen være tilendebragt den 21. maj 2001. Den skrider rimeligt fremad trods visse vanskeligheder i de oprørskontrollerede områder. Udsendelsen af MONUC med 500 militærobservatører og 3000 soldater er næsten afsluttet. Der kan også konstateres fremskridt mht. parternes udarbejdelse af en plan for tilbagetrækningen af udenlandske styrker. Planen skal ifølge resolution 1341 ligge klar den 15. maj

2001. De n nationale politiske dialog forekommer at være kommet ud af sit hidtidige dødvande. De første møder mellem de congolesiske parter om tilrettelæggelse af processen forventes gennemført i starten af maj 2001. Den humanitære situation er stadig meget alvorlig. Det væsentligste udestående spørgsmål er afvæbningen af militsgrupperne. Parterne har tilsyneladende et ønske om at skubbe ansvaret herfor over på FN. Den aktuelle FN-styrke har imidlertid ikke mandat hertil, og det er ikke realistisk at Sikkerhedsrådet vil ændre styrkens mandat til også at omfatte afvæbning af militserne.

På rådsmødet den 14.-15. maj forventes en drøftelse af den aktuelle status og perspektiver for fredsprocessen i DRC samt EU's støtte til denne. Formandsskabet forventer, at Rådet vil opfordre FN og OAU til at starte forberedelserne af en konference for fred, stabilitet og udvikling i de Store Søers område. Herudover lægger formandsskabet op til vedtagelse af rådskonklusioner, der byder fremskridtene velkommen på ing;der som troppeadskillelse, planlægning af tilbagetrækning af de udenlandske styrker og igangsættelse af en national dialog. Støtte til en ny fase for MONUC; indledning af drøftelser om en gradvis genoptagelse af EU's udviklingsbistand til DRC; samt ydelse af humanitær bistand til landet forventes også blandt rådskonklusionerne. Samtidig forventes Rådet at beklage drabet på seks Røde Kors medarbejdere den 26. april i DRC. Hvad angår ;r afvæbning af militserne forventes en rådskonklusion, der udtrykker ønske om udarbejdelse af en realistisk plan og understreger parternes eget hovedansvar herfor; samtidig vil EU's villighed til at støtte militsernes reintegrering i samfundet påpeges. Endelig forventes rådskonklusionerne at indeholde en henvisning til FN-rapporten om den illegale udnyttelse af DRC's ressourcer, samt at påpege betydningen af at fredsprocessen i Burundi også frem

Zimbabwe

Zimbabwe er på dagsordenen i anledning af de seneste trusler fra de såkaldte "krigsveteraner" mod internationale NGO'er og ambassader i Harare. På rådsmødet forventes der en drøftelse af, om man fra EU's side skal reagere på truslerne med nye skridt overfor regeringen i Harare.

Udviklingen i Zimbabwe fortsætter i negativ retning. I kølvandet på EU-landenes protester mod truslerne fra krigsveteranernes leder udsendte udenrigsministeriet i Harare en pressemeddelelse, hvoraf det fremgik, at regeringen ikke kunne påtage sig sikkerheden for de ambassader, der blandede sig i de politiske forhold i Zimbabwe. Pressemeddelelsen medførte en skarp reaktion fra EU's side i form af bl.a. en demarche fra formandskabet og en direkte henven fra kommissær Nielson til Mugabe. Efterfølgende har udenrigsministeriet i Harare i en note til alle ambassader bekræftet, at Zimbabwe vil overholde alle Wienerkonventionens regler, herunder fuld beskyttelse af ambassader og udsendt personale. Samtidig dementerede krigsveteranernes leder i TV, at han skulle have truet de internationale NGO'er og ambassaderne.

Det er nu åbenlyst, at der i Zimbabwe foregår en magtkamp mellem høge og duer, og at udenrigsministeriet i Harare kun har delvis indflydelse på situationen. EU-landene er derfor ved at forberede skærpede beredskabsplaner, der vil kunne aktiveres, dersom truslerne og volden genopblusser.

Der er indledt konsultationer efter artikel 8 i Cotonou-aftalen med Zimbabwe om den politiske situation i landet. Der er dog hidtil ikke gjort fremskridt i disse forhandlinger. Det er åbenlyst at Zimbabwe trækker forhandlingerne i langdrag, formentlig med henblik på at processen fortsætter udover det kommende præsidentvalg, der skal afholdes senest i marts 2002. Forhandlingerne fortsætter foreløbig indtil juni måned. Det kan dog ikke udeluk kes, at man på rådsmødet allerede nu drøfter, hvorvidt EU skal fortsætte konsultationerne efter artikel 8 eller gå videre til konsultationer efter Cotonou-aftalens artikel 96, der bl.a. giver mulighed for at indstille fællesskabsbistanden. På Afrika arbejdsgruppens møde den 3. maj 2001 var der enighed om at fortsætte art. 8 dialogen med Zimbabwes regering fremfor at slå ind på en skærpet kurs.

Det vestlige Afrika

Rådet vil blive orienteret om en planlagt EU-mission til Mali, Guinea, Sierra Leone og Liberia, der er planlagt til ultimo maj.

Baggrunden for missionen er et ønske om at styrke dialogen med regeringer og den regionale samarbejdsorganisation ECOWAS om konsekvenserne af konflikten i Sierra Leone for grænseområdet mellem

Sierra Leone, Liberia og Guinea. Baggrunden herfor er, at optrapningen af konflikten langs Guineas grænse til Sierra Leone siden september 2000 har medført en alvorlig forværring af den humanitære situation for lokalbefolkningen i Guinea og for de mange flygtninge fra nabolandene Sierra Leone og Liberia, der opholder sig i Guinea.

Nigeria

På rådsmødet ventes vedtaget en fælles holdning vedr. en normalisering af forholdet til Nigeria. Forslaget er begrundet i et ønske om at understøtte konsolideringen af Nigerias demokrati, reducere fattigdommen, understøtte økonomisk vækst og udvikling samt bidrage til Nigerias kapacitetsopbygning indenfor konfliktforebyggelse i Vestafrika.

Nigeria har med valget af præsident Olusegun Obasanjo den 29. maj 1999 for første gang siden 1983 fået en demokratisk valgt regering. Det spirende demokrati i Nigeria er imidlertid ikke rodfastet og bliver konstant truet af økonomiske, sociale og politiske spændinger. Trods vanskelighederne er det lykkedes den nye regering at forbedre menneskerettighedssituationen markant. Den økonomiske krise, der har stået på siden 1980'erne, er dog fortsat ikke vendt. I dag fremstår Nigeria trods et stærkt udgangspunkt med store olie-, gas- og mineralforekomster, som et af Afrikas mindst konkurrencedygtige lande ligesom fattigdommen bliver stadig mere udbredt. To tredjedele af Nigerias ca. 110 mio. indbyggere skønnes i dag at leve i absolut fattigdom.

Manglende økonomisk vækst må forventes at få stærkt negative implikationer ikke blot for Nigeria, men for hele stabiliteten i Vestafrika, idet Nigeria via sin størrelse, økonomiske vægt og militære styrke er regionens vigtigste drivkraft. Udviklingen i Nigeria vil ligeledes være afgørende for, at den regionale organisation ECOWAS fortsat kan spille en positiv rolle i regionen, bl.a. i form af fredsbevarende indsatser.

Liberia

Som led i gennemførelsen af FN's sikkerhedsråds resolution 1343 (2001) af 7. marts 2001, der iværksatte sanktioner mod Liberia, ventes Rådet at vedtage en forordning om forbud mod træning og anden våbenrelateret assistance. Der forventes endvidere vedtaget en forordning indeholdende forbud mod import af rådiamanter fra Liberia (dokumenterne er endnu ikke modtaget). Sanktionerne er begrundet i Liberias rolle i konflikterne i Vesta primært Sierra Leone og Guinea, hvor det er påvist, at Liberia forsyner oprørsgrupper med våben. Disse våben finansieres ved salg af diamanter.

Et panel under EU's juridiske tjeneste har den 13. februar 2001 vurderet, at der er tilstrækkeligt bevis for, at de krænkelse af menneskerettigheder, som Den Revolutionære Forenede Front (RUF) har udført i Sierra Leone, kan henføres til Liberia. Panelet anfører således,

- at RUF i stor stil modtager finansiel støtte fra Liberia gennem sidstnævntes aktive deltagelse i ulovlig udsugning af diamanter fra Sierra Leone. Den ulovlige diamanthandel er RUF's største og væsentligste indtægtskilde.
- at der konstant indføres våben og forsyninger fra Liberia til Sierra Leone, og at der er fundet entydige og overvældende beviser på, at Liberia aktivt har støttet RUF på alle niveauer ved at levere træning, våben og relateret materiel, logistisk støtte, samt en samlingsplads for angreb og et sikkert sted, hvor RUF kunne trække sig tilbage og hvile ud.
- at den liberianske præsident Charles Taylor står bag planlægningen af RUF's operationer, idet panelet giver eksempler på møder mellem højtstående RUF-medlemmer og præsident Taylor, RUF-rejser til Liberias hovedstad Monrovia, RUF-strategimøder i præsidentboligen mv.
- at liberianske styrker for tiden opererer side om side med RUF i Sierra Leone, idet liberianske officerer og soldater aktivt bistår RUF i Sierra Leone under kampe og med træning samt som forbindelsesofficerer.

Konflikten mellem Etiopien og Eritrea

Det forventes, at EU's særlige udsending, den italienske senator Serri, vil redegøre for udviklingen i fredsprocessen, hvor etablering af en midlertidig sikkerhedszone har skabt utilfredshed hos begge parter.

Det forventes, at formandskabet i Rådskonklusionerne søger en støtte til FN's fredsbevarende indsats i Eritrea/Etiopien (UNMEE).

Folketingets Europaudvalg har tidligere modtaget aktuelle notater om:

- Konflikten i de Store Søers område, senest forud for rådsmødet den 26.-27. februar 2001
- Den oprindelige fælles holdning om konfliktforebyggelse i Afrika forud for rådsmødet den 2.-3. juni 1997
- Konflikten mellem Etiopien og Eritrea i forbindelse med forlængelse af våbenembargo mod Eritrea og Etiopien forud for rådsmødet (udenrigsministre) den 20.-21. marts 2000 og i forbindelse med vedtagelse af en fælles holdning på rådsmødet den 16. maj 2000 vedrørende støtte til den af Den Afrikanske Enhedsorganisation (OAU) ledede fredsproces mellem Etiopien og Eritrea

Folketingets Europaudvalg har ikke tidligere modtaget aktuelt notat om Zimbabwes trusler mod internationale organisationer, EU-mission til Vestafrika, normalisering af forholdet til Nigeria og Liberias rolle i konflikterne i Vestafrika.